

Mall för kortfattad kvalitativ redovisning av verksamhet inom kultursamverkansmodellen

Denna uppföljningsmall avser kortfattad kvalitativ uppföljning av verksamheten inom kultursamverkansmodellen år 2018 enligt de riktlinjer för uppföljning av kultursamverkansmodellen som Kulturrådets styrelse beslutat om (S 2018:1).

Den kortfattade redovisningen ska beröra alla organisationer/verksamheter som tilldelats statliga bidrag och i stora drag spegla den verksamhet som genomförts under verksamhetsåret 2018.

Redovisande region: Region
Gävleborg

Redovisningsätt

Enligt riktlinjerna för uppföljning av kultursamverkansmodellen kan kortfattad kvalitativ redovisning ersättas av andra dokument som skickas till Kulturrådet digitalt. Sådana dokument kan exempelvis vara bidragsmottagande kulturverksamhets verksamhetsberättelse eller årsredovisning.

Ange nedan för respektive statsbidragsmottagande verksamhet om de redovisas i detta dokument eller i digitala bilagor, samt vilka kulturområden som de bedrivit verksamhet inom.

Verksamhet	Redovisningsätt (i dokument/bilaga)	Verksamhetsområden
Arkiv Gävleborg	Årsredovisning, handlingsplan för tillgänglighet	Regional enskild arkivverksamhet
Folkteatern Gävleborg	Verksamhetsberättelse med årsredovisning, program rörande tillgänglighet	Professionell teaterverksamhet
Gävle Symfoniorkester	Årsberättelse, handlingsplan för tillgänglighet	Professionell musikverksamhet
Hälsinglands museum	Verksamhetsplan, verksamhetsberättelse, årsredovisning, mångfalds- och tillgänglighetsplan	Museiverksamhet
Kulturutveckling Region Gävleborg	Underlag för årsrapport, handlingsplan för tillgänglighet	Biblioteksverksamhet Läs- och litteraturfrämjande verksamhet Konst- och kulturfrämjande verksamhet Filmkulturell verksamhet Hemslöjdsfrämjande verksamhet
Länsmuseet Gävleborg	Årsredovisning, handlingsplan för tillgänglighet	Museiverksamhet
Riksteatern Gävleborg	Verksamhetsberättelse, balans- och resultatrapport, tillgänglighetsperspektiv	Konst- och kulturfrämjande verksamhet

Professionell teaterverksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området professionell teaterverksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Folkteatern Gävleborg

Verksamhetsåret 2018 präglades av samarbeten och nya sätt att nå publiken. Dels genom vårens stora arbete med *Drömmar och Demokrati*, där teatern sökte nya arbetsformer, breda samarbeten med civilsamhället och andra vägar för att interagera djupare med länets invånare. Under hösten sjuösettes den första föreställningen i det treåriga projektet *Scen:se* och gav teatern möjlighet att möta en helt ny publik; barn och unga med svåra intellektuella funktionsvariationer. Folkteatern arbetade under året med flera specifika konstnärliga uttryck såsom dockteater för vuxna och belyste ett lokalt konstnärskap genom en föreställning utifrån koreografen Per Jonssons liv och verk.

Våren 2018 reste Folkteatern runt i Gävleborg med kulturfestivalen *Drömmar och Demokrati*, en festival av samtal, konst- och teaterhändelser som anpassade sig efter sin geografiska plats. Ambitionen var att tillsammans med publiken närmare möta, diskutera och fantisera kring demokratins och drömmarnas gränser och gränslöshet. I former som kan vara svåra att finna i de givna rummen för våra offentliga samtal. Folkteatern hade även en egen festivalbuss med sig som tog publik till föreställningarna och festivalens programpunkter, för att se till att så många som möjligt kunde ta del av kulturfestivalen.

I samband med festivalen kunde Folkteatern presentera fyra urpremiärer:

- *Utopier* undersökte vårt beroende av varandra och vad som händer när våra ideologier möts och kolliderar, när din utopi är min dystopi. Men där vi ändå tillåts tänka stort. Föreställningen gavs främst för högstadieelever.
- *SAD Symphony* bestod av sex scenkonstnärer och sex specialinbjudna amatörer. Tillsammans bildade de en kör som sökte tröst och hittade styrka i varandra och musiken. *SAD Symphony* var en samproduktion mellan Folkteatern och Shake it Collaborations.
- *Broderskap*, en berättelse om två bröder. Den ene dramatiker på vänsterkanten. Den andre en chef i ett kommunalt bolag som visar sig hysa allt starkare högerextrema åsikter. De delar samma bakgrund men har dragit helt olika slutsatser utifrån deras gemensamma erfarenheter. Föreställningen spelades främst för förstagångsväljare i gymnasiet.

- *Drömkväde* var ett samarbete med Gävle Symfoniorkester. Ett musikaliskt möte mellan en kvartett från Symfoniorkestern och riksspelmannen Görgen Antonsson från Folkteatern. *Drömkväde* gavs i speciellt utvalda rum där publikens drömmar kunde ta gestalt i mötet med musiken.

Inom projektet *Drömmar och Demokrati* arrangerades ett stort antal arrangemang (utöver Folkteaterns föreställningar) såsom panelsamtal, föreställningar, workshops, stadsvandringar, filmvisningar, språkkaféer, läsningar, inspirationsmöten, föreläsningar, studiecirklar, guidade bussturer, berättarstunder, vernissager, en dansbandsfestival, konserter och samtal i alla möjliga former av konstnärliga uttryck, tilltal och gestaltningar. Här rymdes många och vitt skilda möten mellan människor, och minst lika många röster, medskapare och avsändare. Totalt presenterades 271 arrangemang varav 117 var genomförda av Folkteatern.

Vidare under året arbetade Folkteatern med:

- *Det Nya Riket*. Dramatikern och skådespelaren Tove Olsson har öppet och i smyg haft sin mobiltelefon på REC under allt från privata samtal och intervjuer till medborgarmöten, terapisesioner och boxningsträningar. Av de inspelningarna har det blivit en dokumentär dockteaterpjäs som samlar ett brokigt persongalleri från geografiskt, socialt och ekonomiskt skilda delar av Sverige. Spelades på turné i Gävleborg och i Malmö, Stockholm och Göteborg. *Det Nya Riket* var ett konstnärligt samarbete mellan Malmö Dockteater, Lumor och Folkteatern.
- I *Änglaspel* väljer Sara att försvinna in i en annan värld där hon har plats att tänka. En värld hon kan stanna tiden, se sig om bakåt och fråga sig själv om hon kan överleva framtiden. Nu et gör ju så förbannat ont. Pjäsen *Änglaspel* om 12-åringarna Sara, Grafo och Hidaya gavs för mellanstadieklasser. Genom ett samarbete med Läns museet Gävleborg fick barnen gå visning på museet i samband med föreställningsbesöket.
- *Rivers of Färila*, en berättelse inspirerad av koreografen Per Jonssons liv och verk. Per växte upp i närheten av Hyttebo, Färila. Hans fiolspelande tog honom till Stockholm, till dansen och koreografin och ett av de största genombrotten i svensk danshistoria. Men bredvid framgångssagan rymmer frågor kring identitet, prestation, psykisk ohälsa och omgivningens krav. Till premiären av sitt sista verk, *Rivers of Mercury*, dyker Per inte upp. Med nykomponerad musik och koreografi varvades hälsingemystik, parallella tidsdimensioner, fantasi och tro med berättelsen om ett liv och en människa som inte längre finns med oss. Spelades på turné i Gävleborg. Workshops med ensemblen gavs för gymnasieungdomar
- *Scen:se*, ett treårigt projekt där konst skapas specifikt för barn och unga med svåra intellektuella funktionsvariationer. Syftet är att alla ska få möjligheten att uppleva konst och kultur oavsett funktionalitet eller behov. Projektet kommer under tre års tid att generera en utställning och två scenkonstföreställningar. Där ingår även ett omfattande pedagogiskt arbete

för personal inom särskolan och träningskolan, där metoder för kreativt lärande genom drama erbjuds. *Scen:se* är ett samarbetsprojekt mellan Hudiksvalls kommun, Glada Hudikteaterns supporterklubb, Riksteatern Barn och Unga, Hälsinglands museum och Folkteatern. Folkteatern producerar två föreställningar inom projektet, bägge i samarbete med välrenommerade engelska scenkonstnärer med lång erfarenhet av att arbeta för och med målgrupperna. Den första föreställningen, *Stranden*, hade urpremiär i november 2018. Den regisserades av Tim Webb från Oily Cart Theatre i London och baserades på dikten *Dover Beach* av Matthew Arnold.

Under 2018 har Folkteatern även gjort många andra mindre arrangemang, såsom bokcirklar utifrån Kafkas verk, arrangerat Teaterprat och ett konstpolitiskt seminarium, huserat en *LÄNK-festival*, Låstuga varje vecka samt deltagit på Gävle Pride.

Professionell dansverksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området professionell dansverksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Kulturutveckling Region Gävleborgs danskonsulentverksamhet och **Riksteatern Gävleborgs** uppdrag inom dans redovisas under konst-och kulturfrämjande verksamhet.

Professionell musikverksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området professionell musikverksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Gävle Symfoniorkester

Totalt har Gävle Symfoniorkesterns verksamhet omfattats av 128 arrangemang med ett besökstal på 36 480 varav 39 konserter inom ramen för målgruppen 0-18 år med ett besökstal på 13 568. Av dessa 128 arrangemang har 83 varit förlagda till Gävle, 37 i övriga länet, 5 i övriga riket samt 3 utomlands.

Barn och ungdom:

- Pärlor för glin (pedagogiskt och interaktivt möte med yngre förskolebarn)
- Förskoleklassiker (interaktivt koncept för målgruppen 6-åringar)
- *El Sistema*
- Kulturtrappan (Gävle kommuns kulturgaranti för alla grundskolebarn)
- Skolkonserter på Åland inom ramen för samarbetsavtal
- Samarbete med elever vid Ålands Musikinstitut
- Kompositionsprojekt med Vasaskolans estetiska program, Gävle
- Samarbete med Kungl. Musikhögskolans (KMH) dirigentelever
- Samarbete med kulturskolan Gävle

Publik:

- Abonnentutveckling
- Geografiskt utvidgat upptagningsområde
- Folkbildningsprojekt
- Integrationsprojekt
- Öppna repetitioner
- Sociala medier
- Dialog med civilsamhälle

Kvalitet:

- Såväl orkesterns programråd som konstnärliga råd för en kontinuerlig kvalitetsdiskussion runt orkesterns verksamhet
  - Regelbundna publikundersökningar genomförs
  - Kvalitetsbegreppet är den grund på vilken orkesterns samlade verksamhet vilar
  - Målbilden att främja kvalitet och konstnärlig förnyelse samt erbjuda upplevelser av levande musik på hög professionell nivå är ständigt närvarande.
-

Kulturutveckling Region Gävleborgs främjande verksamhet och produktion inom musik redovisas under konst-och kulturfrämjande verksamhet.

Museiverksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området museiverksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Hälsinglands museum

Under 2018 har Hälsinglands museum fortsatt att programmatiskt reflektera över aktuella samhällsfrågor och förändringar. Museet har också i sin verksamhet fortsatt att arbeta med frågor som rör allas lika rätt till kultur, oavsett funktionsförmåga. Genom att fånga miljöhändelserna sommaren 2018, särskilt de omfattande skogsbränderna i regionen, förenade Hälsinglands museum områdena dokumentation, debatt och utställning.

Årets viktigaste utställningar var *Sinnerligt* som vände sig speciellt till barn och unga med svåra intellektuella funktionsvariationer. Syftet var att alla ska få möjlighet att uppleva konst och kultur oavsett funktionalitet.

En annan viktig utställning fick namnet *Samling vid elden* som tydliggjorde att klimatförändringarna utgör ett hot mot all samhällsengagemang, även den kulturella och historiska. Utställningen gick upp i Färila, en ort som ligger centralt i förhållande till bränderna, och berättade i ord och bild om lokalsamhällets mobilisering, drabbade skogsägare och samhällsengagemang. En annan utställningsproduktion som byggde på samverkan mellan institutionen och lokalsamhället var *Se och lefv* vilken handlade om hur ett glesbygdssamhälle lever och verkar i vår tid. En annan dimension i den produktionen var hur en låganvänd kyrka kan bredda sin roll i lokalsamhället.

Museet har under två år förlagt verksamhet i länets nordvästra delar. I nära samverkan med lokalsamhället har utställningar, seminarier och samtal ägt rum. Detta direkta arbete på landsbygden, har inte bara gett nya kunskaper, det har också fött nya frågor att arbeta vidare med. Fortfarande tillsammans med lokalsamhället.

Museet har fortsatt sitt arbete med nationella minoriteter särskilt i arbetet med donationen efter Rosa Taikon, med syfte att bygga en kommande utställning som förenar hennes samhällsengagemang med hennes estetiska produktion.

Drömmen om skolan kallades den vandringsutställning som producerades i nära samverkan med Romskt kulturcentrum och berättade om romers kamp för utbildning och särskilt deras skolgång i de s.k. lägerskolorna mellan 1940 - 50-talen. Utställningen kommer att vandra runt nationellt under 2019-2020.

Komplexiteten i vårt kulturarv, där nya kulturmöten ständigt tillkommer, där majoriteters och minoriteters arv blandas och där en ständig omprövning äger rum; allt detta synliggörs i museets verksamhet.

Under 2018 har det digitala arbetet vidareutvecklats och vissa samlingsgrupper går nu att se i sin helhet på *DigitaltMuseum*. Parallellt med föremålshantering och digitalisering har också arkivens tillgänglighet ökat och tillkomsten av nya arkiv görs ofta till en kontaktyta mot olika intressegrupper i samhället men även till en bas för nya utställningar.

Den pedagogiska verksamheten vilken innefattar såväl öppna visningar, föreläsning och direkt skolpedagogik med fortbildningar för olika lärargrupper har integrerats med tematiken i aktuella utställningar och verksamhet.

Länsmuseet Gävleborg

Länsmuseet Gävleborg fortsätter att utveckla arbetet med barn och unga. En viktig satsning under 2018 var utställningen *Jobbcirkus*, som särskilt riktade sig till högstadiet men också lockade många gymnasieelever och unga vuxna från både Gästrikland och Hälsingland. Dessutom fick 1 700 mellanstadiebarn från Bollnäs, Hudiksvall, Hofors, Ockelbo, Ovanåker och Söderhamn uppleva föreställningen *Änglaspel* på Folkeatern Gävleborg för att sedan bearbeta pjäsens teman vidare i museets utställningar. Under året har Länsmuseet också utökat utbudet av skapande aktiviteter för barn och unga ytterligare genom regelbundet återkommande workshops ledda av pedagoger och konstnärer.

Arbetet med att förnya museets kulturhistoriska basutställningar fortsätter. Målet är att öka utställningarnas relevans i nutiden och bredda bilden av Gävleborgs kulturhistoria genom nya berättelser.

Länsmuseet har under flera år arbetat med bildskapande som redskap för att hjälpa människor att må bättre. Exempel på grupper Länsmuseet arbetat med finns barn och unga med neuropsykiatriska funktionshinder, unga med lättare psykisk ohälsa och unga som tillhör nationella minoriteter. Under 2018 har Länsmuseet samlat sina erfarenheter av detta arbete i inspirationsboken *Kultur och hälsa – kan museer bidra till bättre hälsa?* Boken har spridits till museer och kulturinstitutioner i hela Sverige.

En nyhet för året är en immersiv museiupplevelse där besökarna får uppleva en av de sju gårdarna i Världsarvet Hälsingegårdar i Virtual Reality. Länsmuseet Gävleborg

tillhör de första museer i Sverige som använder VR i utställningssammanhang. Utformningen av den fysiska miljön för upplevelsen saknar motsvarighet i Sverige och bidrar till utvecklingen på området.

Samarbetet med Dalarnas museum, Västmanlands länsmuseum och Gaaltije – sydsamiskt kulturcentrum i projektet *Ohtsedidh - samiska kulturyttringar i Mellansverige* fortsätter. Under 2018 har Läns museet dessutom fortsatt den arkeologiska forskningsundersökning av ett ”sockenlappsoställe” i Järvsö som påbörjades 2017. Resultaten från grävningarna ger ny, angelägen kunskap om ”sockenlapparnas” livsvillkor. Ingen sådan miljö har tidigare grävts ut i Sverige. Parallellt med detta har Läns museet påbörjat ett treårigt projekt för att kartlägga spåren av den skogsfinska befolkningen i nordöstra Hälsingland.

Läns museet bedriver rådgivning inom byggnadsvård och arkeologi och fungerar som remissinstans till kommuner och myndigheter i samhällsplaneringen.

Läns museets samlingar digitaliseras och tillgängliggörs. Vid utgången av 2018 fanns 121 359 fotografier, 7 742 föremål och 812 bildkonstverk tillgängliga via *DigitaltMuseum*. Även forn- och kulturlämningar i länet registreras och publiceras i det digitala fornminnesregistret FMIS. De digitala publikationerna är inte bara viktiga för att sprida kunskap utan leder också till att allmänheten delar med sig av kunskap till Läns museet.

Biblioteksverksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området biblioteksverksamhet

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Kulturutveckling Region Gävleborg

Kulturutveckling samverkar med länets kommuner inom *HelGe-biblioteken*. Den regionala biblioteksverksamheten har ett särskilt ansvar för kompetensutveckling, utvärdering, ansökningar för finansiering av större insatser och omvärldsbevakning. Kulturutveckling deltar i styrgrupp, mediegrupp och redaktionsgrupper för den gemensamma webben, www.helgebiblioteken.se. För utveckling inom verksamheter för barn och ung deltar Kulturutveckling i det nätverk/den arbetsgrupp som länets barnbibliotekarier driver.

Under 2018 tog HelGe-styrgrupp initiativ till en översyn av organisationen och två utredare engagerade. Översynen resulterade i en rad förbättringsförslag och HelGe-styrgrupp har börjat ett utvecklingsarbete som fortsätter under 2019.

Kulturutveckling Region Gävleborg har deltagit i det statligt finansierade nationella projektet *Digitalt först-med användaren i fokus*. Projektet skall pågå 2018-2020 och finansieras av Kungliga Biblioteket. Syftet med projektet är att främja en ökad digital kompetens hos allmänheten genom att de regionala biblioteksverksamheterna samordnar en utbildning av landets folkbibliotekarier. Bakom satsningen ligger ett regeringsbeslut, baserat på att Regeringen har som mål att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter

Det länsöverskridande projektet *Bokstart* har med medel från Statens Kulturråd, pågått i ett år. Sex av länets kommuner har deltagit under året.

Verksamhetsutvecklare har bidragit med 30 % av totala arbetstiden. Två kunskapsdagar har genomförts med många deltagare. Ett regionalt språknätverk, som består av flera professioner som på olika sätt arbetar med det lilla barnets språkutveckling, träffas regelbundet för att planera insatser i Bokstart. Under 2019 tillkommer en ny profession, strateg för kultur och hälsa, Under hösten har regionala biblioteksverksamheten beviljats nytt bidrag från Kulturrådet för *Bokstart* 2019.

Det interregionala projektet *Alla kan läsa och hör sen* har genomförts under 2018, som en fortsättning på det första projektåret 2017. Samarbetspartner har varit Region Dalarna, Region Uppsala och Myndigheten för tillgängliga medier. Projektet har arbetat med att stärka folkbibliotekens arbete med tillgängliga medier och med olika

metoder arbeta för att öka synligheten av dessa i biblioteksrummet. Projektet har arbetat aktivt med nya målgrupper och nätverk för att stärka kompetensen kring tillgängliga medier.

Kulturutveckling Region Gävleborgs regionala biblioteksverksamhet har fortsatt stödja utvecklingen av makerspace på folkbiblioteken i länet, och ett nätverk för erfarenhetsutbyte och inspiration har inrättats.

Regionala biblioteksverksamheten har medverkat i planering och genomförande av en konferensdag i Västerbotten (Umeå) på tema strategisk medieplanering, tillsammans med företrädare för Regionbibliotek Östergötland och Sveriges Depåbibliotek.

Regionala biblioteksverksamheten har medverkat i planering och genomförande av 2018 års regionala bibliotekskonferens på tema digital biblioteksutveckling och medie- och informationskunnighet (MIK).

Kulturutveckling Region Gävleborg har deltagit i överläggningar med ansvarig för framtagande av handlingsplan för Gävleborgs Regionala Digitala Agenda, samt deltagit/medverkat i möten med regionens IT-råd.

Verksamhetsutvecklare har deltagit i konferensen *Next library* i Berlin med ett ignite talk om *Löpa linan ut*, en skrift för bibliotekschefer om implementering av FN:s konvention om barnets rättigheter.

Regionala biblioteksverksamheten har tillsammans med Logopedin sökt medel hos Region Gävleborgs sociala investeringsmedel för att utveckla arbetet med språkutveckling med högläsning och bilderböcker. Detta är en nystart av den verksamhet, *Språkpiller*, som redan finns på folkbiblioteken i länet där familjer med barn med språkstörning lånar en bok rekommenderad av logoped för högläsning i hemmet och träning av språket. Projektet kommer att pågå även under 2019.

Under parollen *Vill du utveckla ditt läs, skriv- och språkfrämjande arbete med barn och unga?* har den regionala biblioteksverksamheten organiserat och byggt nätverk tillsammans med Regionbibliotek Sörmland och organisationen Ordkonst i Finland samt ordnat en studieresa för barnbibliotekarier i Sverige och Finland. Resan gick till Stockholm och Mariefred.

Mentorskap med student på biblioteks -och informationsvetenskapen i Borås. Mentorskapet har som pågått i två år och har avslutats under 2018.

En studiedag med *Sommarboken* har genomförts för barnbiblioteken i länet för att stimulera till läsfrämjande aktiviteter under sommarlovet.

Introduktionsdagen *Ny i länet* som är en studiedag för nyanställd bibliotekspersonal i länet har genomförts med presentation av den regionala biblioteksverksamheten och

goda exempel på projekt och satsningar på folkbiblioteken. En uppskattad dag för nätverkande och erfarenhetsutbyte!

Den regionala biblioteksverksamheten har varit delaktig i avdelningen Kulturutvecklings interna barnkulturgrupp för att stärka samverkan mellan verksamhetsområden, samt i den regionala samverkansgruppen för barnkultur som samlar kommunerna och de regionala kulturaktörerna.

Under 2018 har den regionala biblioteksverksamheten arbetat nära folkbiblioteken i länet och filmverksamheten inom Kulturutveckling med projektet *Streamad film på bibliotek*. Arbetet resulterade i en ansökan till *Stärkta bibliotek* på Kulturrådet med Ovanåkers kommun som projektägare. Ansökan beviljades och ett förberedande arbete med kompetensutveckling inom film och rörlig bild för bibliotekspersonal mm arrangerades. Tjänsten lanserades för HelGe-bibliotekens låntagare den 1 februari 2019.

Läs- och litteraturfrämjande verksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området läs- och litteraturfrämjande verksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Kulturutveckling Region Gävleborg

Litteratur är ett nytt konstområde för Kulturutveckling Region Gävleborg, och finns med i den regionala kulturplanen som verksamhetsområde från och med 2019.

I februari 2018 publicerades utredningen *Konsten att synliggöra litteratur – Förslag till hur Region Gävleborg kan stärka litteraturen som konstform*. I arbetet med utredningen deltog ett flertal representanter från litterärt verksamma det vill säga författare, förläggare, bibliotek, bokhandlare, översättare med flera, dels i enkäter dels i fokusgrupper och intervjuer.

Utredningen konstaterar att de regionala insatserna bör syfta till att samordna, samverka, synliggöra, stärka och stödja litteraturen som konstform. Vägledande är det nationella målet som formulerats i utredningen *Läsandets kultur (SFS 2012:65): Alla, oavsett bakgrund och förutsättningar, ska ges tillgång till litteratur av hög kvalitet*.

I utredningen presenteras olika förslag på hur regionen kan arbeta vidare, bland annat att en tjänst med övergripande ansvar för litteraturen som konstform och för de regionala insatserna inom området, ska inrättas. Under våren 2018 utlystes en sådan tjänst och den 1 oktober inledde länets första verksamhetsutvecklare för litteratur sitt arbete. De första månaderna har arbetet i första hand inneburit inläsning av material, intervjuer med regionala och lokala aktörer samt planering för träffar och projekt under 2019.

Konst- och kulturfrämjande verksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området konst- och kulturfrämjande verksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Kulturutveckling Region Gävleborg

- **Övergripande**

I samband med att FN:s konvention om barnets rättigheter blir lag 2020 har Kulturutveckling Region Gävleborg bedrivit ett regionalt utvecklingsarbete för att utforma en regional kulturgaranti för barn och unga. Syftet är att stärka tillgången till konst och kultur för förskoleklass och grundskola och öka samverkan mellan länets kommuner och kulturaktörer med regionalt uppdrag.

Under året skapade Kulturutveckling Region Gävleborg en webbplats med namn *Kultimera* för att samla kultursamverkansmodellens utbud, fortbildning och satsningar. Representanter för kulturaktörer med regionalt uppdrag har arbetat med webbframtagning, fortbildningstillfällen, samverkansform, subventioneringsmodell och ny form för breddade utbudsdagar med tid för dialog. I augusti 2018 identifierades tre frivilliga pilotkommuner som aktivt ska medverka i framtagandet av den regionala modellen.

Fastslagen regional kulturplan Gävleborg 2019-2021 identifierar barn och unga som prioriterad målgrupp och regional kulturgaranti för förskoleklass och grundskola som fokuspunkt under utvecklingsområde 2 ”Tillgång till konst och kultur”.

Den regionala samverkansgruppen för barnkultur grundades den 1 april 2016 och består av representanter från kommunerna och kulturaktörer med regionalt uppdrag. Gruppen har under 2018 träffats tre gånger och aktivt deltagit i arbetet med den regionala kulturgarantin och andra processer som stärker barnkulturen i länet. Mötena är ett forum för erfarenhetsutbyte och framtidsplanering och ambulerar i länet. Detta för att alla ska få kunskap om varandras verksamheter och förutsättningar.

Kulturutveckling har genomfört en workshop kring *CrowdCulture*, en metod för att finansiera kulturprojekt genom en kombination av crowdfunding och offentliga bidrag. Under 2018 har Region Gävleborg avsatt 200 000 kronor till Gävleborgsfonden inom *CrowdCulture*.

- **Uppdrag inom Världsarvet Hälsingegårdar**

Arbetet med Världsarvet Hälsingegårdar gick under 2018 in på sitt tredje år efter uppstart 2016. Under Kulturarvsåret 2018 har Världsarvet Hälsingegårdar haft en central plats, mycket tack vare arbetet med det virtuella världsarvet då världsarvsgården Bortom Åa i Fågelsjö gestaltats virtuellt och på så sätt blivit tillgänglig på ett helt nytt sätt.

Kulturutveckling Region Gävleborg skapade ett så kallat VR-rum på Läns museet i Gävle tack vare ett brett samarbete med Högskolan i Gävle, Läns museet Gävleborg, Kulturutveckling Region Gävleborgs film- & crossmediakonsulenter, projekten *Kulturarvsåret – Nyckeln till Framtiden* och *Storytech Arena* och världsarvets verksamhetsutvecklare. Till detta åkte världsarvet på en ”VR-turné” bland länets nio kommuner där tillgänglighet och kunskap för allmänheten var i fokus. Kulturutveckling har även tagit initiativ till ett internationellt VR-nätverk för världsarven och har under året haft en första träff med medverkan bland annat från Riksantikvarieämbetet.

Då Kulturarvsåret är ett initiativ från EU och en del i European Year of Cultural Heritage 2018 har Världsarvet Hälsingegårdar genom VR-satsningen rönt stor uppmärksamhet såväl nationellt som internationellt. Kulturutveckling har träffat och informerat EU:s kulturkommissionär Tibor Navracsics, EU:s kulturdirektör Marcel Magnier och Sveriges dåvarande kulturminister Alice Bah Kuhnke. Kulturutveckling har informerat och demonstrerat världsarvet både i Almedalen och på *Folk & Kultur* i Eskilstuna där kulturkommissionär Tibor Navracsics provade på och klev in i världsarvsgården virtuellt. Kulturutveckling har fått inbjudan att berätta även på den nordiska världsarvskonferensen i Jelling och på konferensen *Heritech* i Bryssel inbjudna av Region Oslo. Kulturutveckling har även hållit workshop kring detta i Maramuser (Rumänien) på en ungdomskonferens, och haft inbjudningar från internationella Librarian International och i samband med allt detta fått ett flertal artiklar publicerade i ämnet.

Under året har även Region Gävleborg tagit beslut för instiftandet av ett internationellt residentsstipendium för Världsarvet Hälsingegårdar vilket innebär en månads vistelse på en världsarvsgrd samt 5000 euro för ett projekt. Den första utlysningen skedde under 2018.

Kulturutveckling Region Gävleborg har under året gett Bollnäs kommun utvecklingsmedel för ett 3-årigt projekt om världsarvs pedagogik. En världsarvs pedagog har anställts i projektet. Under 2018 har en första lärarhandledning publicerats på Världsarvet Hälsingegårdars webb-sida. Under sommaren arrangerade Kulturarvsprojektet en nationell konferens för pedagoger som arbetar i närheten av någon av Sveriges 15 världsarv.

Urval av aktiviteter inom världsarvsområdet under 2018:

- Medverkan och delaktighet i Kulturrådsåret under hela 2018
- Folk & Kultur i Eskilstuna m EU:s Kulturkommissionär, seminarium
- Medverkan i Almedalen med seminarium (medv. Riksantikvarien)
- Dansresidens på Världsarvsgårdarna Erik Anders & Gästgivars
- Workshop i Maramures, Assembly of European Region (AER)
- *AspNetkonferens* i Fågelsjö
- Uppstart arbete med Hållbar Turismstrategi för Världsarvet
- Nationellt världsarvsmöte i Visby
- Uppstart internationellt Världsarvsstipendium
- Uppstart internationellt VR-nätverk för Världsarvet
- Uppstart pedagogprojekt för världsarvet i Bollnäs
- *Kulturarvsdagen - Öppna världsarvsgårdar*
- Nordisk världsarvskonferens i Danmark
- Invigning av VR-rummet på Läns museet
- VR-turné på Bibliotek i länet
- Studiebesök Världsarvet Södra Ölands Odlingslandskap
- Medverkan vid *Heritech-konferens* i Bryssel
- *Vi gör en Hälsingegårdslåt*, musikalisk aktivitet för barn under sportlovet
- Produktion av *Världsarvsmagasinet 2*
- Uppstart omgörning Världsarvswebb
- Produktion av nya bilder av Världsarvet Hälsingegårdar
- Produktion Världsarvskit; informationsbroschyrer, affischer, etc.
- Kontinuerligt arbete med revidering av förvaltningsplanen för världsarvet
- Fortsatt arbete för extern och intern kommunikation
- Kontinuerliga träffar på Världsarvsgårdarna

Planering, möten och presentation av Världsarvet Hälsingegårdar vid såväl regionala, nationella som internationella sammanhang har genomförts.

- **Konsulentverksamhet inom dans**

Totalt har 20 aktiviteter och 60 föreställningar genomförts inom dansverksamheten.

Danskonsulenten har fokuserat och prioriterat residensverksamhet, integration, tillgänglighet, barn och unga samt arrangörs- och publikutveckling inom den professionella dansen under 2018.

Residensverksamhet har genomförts i Sandvikens i samverkan med musikverksamheten och i Ljusdals kommun med kulturarvsverksamheten.

Dansväskan (ett verktyg att användas för äldre och i omsorgen) med workshop har varit ute vid flera tillfällen i kommunerna tillsammans med danspedagog.

Verksamhetsutvecklaren har erbjudit skolföreläsningar i länet och sett ett stort ökat intresse. Sommararbetsplatser i samverkan med sju av regionens kommuner, dansläger och workshops, *Dansstafetten*, *Skapa Dans* regionalt och nationellt har genomförts för målgruppen barn och unga, ofta i samarbete med andra aktörer i länet.

Samverkan kring Konstarter i pedagogiken, Ovanåker kommun, en konferens där lärare och kulturutövare kan mötas för inspiration och motivation till att arbeta med konstarter i pedagogiken.

Danssamordnaren prioriterade en större satsning och en plan för att utveckla den urbana dansen genom workshop och battles.

Brick City Battles gick av stapeln den 19 maj i ett samarbete mellan dans/kulturarv och Gävle kommun. *Brick City Battles* var en tävling för alla åldrar och stilar i street dance.

Verksamhetsutvecklaren har utarbetat en plan med tre kommuner för den offentliga professionella dansen i samverkan med Dansnät Sverige och tre kommuner. Samarbetet kring uppbyggnad av forskningscentrum med Per Jonsson Dance Center, Ljusdals kommun har fortsatt.

- **Främjande verksamhet och produktion inom musik**

Totalt har 472 aktiviteter och konserter genomförts inom musikverksamheten.

Kulturutveckling Region Gävleborg genomför varje halvår en utbudsdag för länets kultursamordnare, en utbudsdag där kommande utbud för skolan gällande teater, dans och musik presenteras. Publiken bestod av ca 60 personer per dag, vilka var representanter från skola och kommun, även elever (ca 20 st.). 11 teaterproduktioner, 7 musikproduktioner och 6 dansproduktioner presenterades.

Kulturutveckling Region Gävleborg driver flera musikserier inom olika genrer av musik. Serierna är ett samarbete med musikföreningar i Gävleborgs tio kommuner, från Nordanstig i norr till Hofors i söder. Detta möjliggör för publiken att ta del av professionell scenkonst på hemorten. Kulturutveckling Region Gävleborg erbjuder professionella musikakter och projekt för skolor och förskolor i länet. Kulturutveckling Region Gävleborg erbjuder även fortbildning för pedagoger inom grundskola/kulturskola inom musikområdet.

Kulturutveckling Region Gävleborg stödjer och samarbetar med festivaler, gör kompositionsbeställningar och initierar olika projekt inom olika musikgenrer.

Kulturutveckling Region Gävleborg driver tre ungdomsprojekt som leds av professionella musiker/pedagoger; *Gävleborgs Ungdoms Big Band* (GUBB); *Gävleborgs UngdomsFolkband* (GUF) och *Systrarna Gävleborg* (projekt för unga kvinnliga singer-song writers). Dessutom *Imagine*, ett musikprojekt där unga musiker får spela i ett professionellt sammanhang.

Inom ramen för *Songlines*, ett nationellt kultur- och integrationsprojekt som drivits sen 2017, arbetar Kulturutveckling Region Gävleborg aktivt med musik, dans och andra musikrelaterade scenkonstuttryck som verktyg för att integrera fler unga i kulturell verksamhet.

- **Konsulentverksamhet inom konst**

Inom ramen för sitt uppdrag att stärka, främja och utveckla konsten i Gävleborg har verksamhetsutvecklaren inom konst genomfört dessa samverkansprojekt, program och aktiviteter under 2018:

Orosmoln av obeskrivlig kraft

I ett försök att arbeta med samtidskonstens infrastruktur i Gävleborg och länets geografiska avstånd mellan invånare och olika utställningsrum drev konstverksamheten vid Kulturutveckling Region Gävleborg, genom stöd av Kulturrådet, det regionala utvecklingsprojektet *Orosmoln av obeskrivlig kraft*. Här utgick projektet från den relativa bristen på rum för samtidskonsten i länet och den mängd av skyddsrum som byggdes fram under kalla kriget. Rum som, inte bara i Gävleborg, finns lokaliserade i såväl städer som på mindre orter varför projektet också kan betraktas som en fallstudie för konstnärligt arbete även i andra glesbygdslän. Genom att sammanföra konstnärer och allmänhet, representanter för civilsamhället, offentlig förvaltning och professioner inom andra fält ville Kulturutveckling aktivera några av dessa rum som mötesplatser och visningsytor för konstnärliga undersökningar och interventioner; processer där Kulturutveckling kunde bjuda in till gemensamma reflektioner och ett gestaltande av frågor som berörde och kunde utmana vår tids många föreställningar om rädslor, hotbilder och beredskap. Sammanlagt samlade projektet 22 konstnärer från länet, landet och Europa i fyra platsspecifika samverkansprocesser runt om i Gävleborg som bestod av konstnärliga undersökningar, utställningar, workshops, performance, medskapande processer, seminarier och konstpedagogiska visningar och verksamheter för barn och unga.

Nyanserade bildvärldar: Marginalen

Tillsammans med det regionala konstsamlingsteamet curaterade verksamhetsutvecklaren inom konst utställningen *Marginalen* som en del av det

fleråriga konstprojektet *Nyanserade bildvärldar*. Projektet, som är ett konstpedagogiskt initiativ med verk ur den regionala samlingen av konst, vänder sig till barn och unga och är ett sätt att diskutera den makt som är förenad med visuell kultur och visa på hur konsten och vårt möte med den kan utmana våra konventioner och stereotypa representationer. Utställningen innehåller verk som på olika sätt ställer frågor kring arbete, ägande och klass och visades i Gävle under 2018 för att under 2019 installeras på fler ställen i länet. Under utställningsperioderna bjöd/bjuder Kulturutveckling in till visningar och workshops.

Forum konst – Ljusne

Forum konst är en återkommande mötesplats och samtalsnod som samlar konstfältet i Gävleborg genom föreläsningar, samtal och konstupplevelser. 2018 arrangerades *Forum konst* som en kompetenshöjande fortbildningsinsats av Kulturutveckling Region Gävleborg i samverkan med föreningen Konstkraft i Ljusne och innehöll ett program som fokuserade på konstens utamningar och möjligheter i relation till olika samhällsförändringar.

Den kollektiva hjärnan

Tillsammans med Galleri Lars Palm i Sandviken var Kultur Gävleborg samverkanspart i arbetet med den nationella nätverksträffen *Den kollektiva hjärnan*. Den kollektiva hjärnan är ett löst sammansatt nätverk av självorganiserade konstinitiativ från olika delar av Sverige och nätverksträffen i Sandviken, som också var öppen för konstaktörer i Gävleborg, kretsade kring olika sätt att organisera sig inom konsten.

Väven i tiden – Kerstin Ekengren

Med utgångspunkt i arvet efter Kerstin Ekengrens textila konstnärskap arrangerade Kulturutveckling Region Gävleborg och Ljusdalsbygden museum ett seminarium kring textila praktiker inom konsten. Seminariet lyfte fram olika aspekter av Ekengrens verksamhet och ställde dessa i ljuset av två olika konstnärskap som arbetar inom och utvecklar en textil tradition idag.

Samtidskonsten utveckling i Gävleborg

Tillsammans med Statens konstråd och Folkteatern Gävleborg arrangerade Kulturutveckling Region Gävleborg ett endagsseminarium med panelsamtal kring konstens förutsättningar i Gävleborg i augusti 2018. Samtalen, där verksamhetsutvecklaren inom konst deltog i panelen, engagerade 35 representanter ur det regionala konstlivet. Detta panelsamtal har sedan lett fram till formandet av en regional arbetsgrupp med planer att arrangera en serie av fortsatta samtal under 2019 för att stärka samtidskonstens villkor i Gävleborg.

Hälsinge Sommarkonstskola

I samverkan med Hudiksvalls kommun och konstnärerna Emil Andersson och Josefin Jussi Andersson som mentorer arrangeras en sommarkonstskola för ungdomar i Gävleborg. Tillsammans med Andersson och Andersson fick dessa

ungdomar undersöka och arbeta med olika tekniker inom konsten under tre veckor. Detta kan betraktas som ett pilotprojekt och ett försök till att möta barn och ungas perspektiv genom att visa på och bjuda in till en mångfald av konstnärliga praktiker. Projektet avslutades med en utställnings om visades för allmänhet.

Avtryck, intryck, uttryck

Genom det ambulerande utställningsprojektet *Avtryck, intryck, uttryck* visade Gävle Konstgrafiker upp olika konstgrafiska verk och bjöd in till workshops i grafiska metoder. Utställningen visades i fyra olika kommuner och möjliggjorde genom samverkan med Kulturutveckling Region Gävleborg.

Gunnar Greiber

Efter att Nordanstigs kommun mottagit en stor donation med verk av Gunnar Greiber blev Kulturutveckling Region Gävleborg involverade i levandegörandet av denna donation. Här producerades en utställning som installerades på olika platser i kommunen och genom Kulturutvecklings konstpedagog visades utställningen för barn i kommuns skolor.

VideoGUD

Tillsammans med verksamhetsutvecklingen inom film och interregional samverkan med Uppsala och Dalarna har verksamhetsutvecklaren inom konst fortsatt arbetet med videokonst och rörlig bild i våra offentliga rum. Detta arbete har gestaltat sig i visning av videokonst på visningsstationer på ett flertal platser i länet samt ett årligt symposium för att stärka kompetensen inom området.

Riksteatern Gävleborg

Riksteatern Gävleborg har:

Förmedlat och turnélagt 237 föreställningar för barn och unga under 2018.

Arrangerat fyra utbudsdagar för barn och unga tillsammans med Kulturutvecklings musikproducenter och danskonsulent.

Arbetat med rekrytering av en dansfrämjare efter ett utökat uppdrag av Region Gävleborg. Dansfrämjaren har besökt alla lokala Riksteaterföreningar under hösten och bistått med marknadsföring och ekonomisk stöttning till produktioner arrangerade av lokala Riksteaterföreningar.

Tillsammans med Region Uppsala, Folkteatern Gävleborg och Gävle Teaterförening har Riksteatern Gävleborg arrangerat en *LÄNK-festival*. Drygt 100 ungdomar deltog i teaterfestivalen. Workshops och sju olika produktioner spelades under två dagar. Alla ungdomar övernattade i Gävle.

Genomfört ett arrangörsutbildningsprojekt tillsammans med Bygdegårdarnas distriktsförbund. Riksteatern Gävleborg bjöd in Hudiksvalls kommuns alla lokala bygdegårdar samt den lokala Riksteaterföreningen Scenkonst Hudiksvall till ett antal utbildningstillfällen under året. Målet var att få kunskap om varandras verksamheter, att samverka och att få kunskap i hur man arrangerar scenkonst. Ett breddat deltagande, publikt samt arrangörsmässigt.

Arrangerat en stor utbudsdag i Västerås tillsammans med Riksteatern Mellansveriges övriga teaterkonsulenter och Bygdegårdarnas riksförbund. Totalt visas utdrag ur ca 50 olika produktioner som finns tillgängliga för turné i Mellansverige.

Föreningen har arbetat vidare med Finska slingan. En arbetsgrupp bestående av kommundienstpersoner inom finskt förvaltningsområde i Gävle, Sandviken, Hofors och Älvkarleby kommun, representanter från finska föreningar och lokala Riksteaterföreningar. Tillsammans ser vi till att arrangera minst två professionella föreställningar på minoritetsspråket finska. Nytt för året är att Riksteatern Gävleborg även arrangerade en digital sändning från Tammerfors på Bio Rio i Skutskär.

Tillsammans med Folkteatern Gävleborg driver Riksteatern Gävleborg ett repertoarråd för alla våra lokala Riksteaterföreningar. Tre träffar arrangeras per år med fokusområden; urval, samarbeten och fördjupning av scenkonst. De producerar foldern *Hitta till teatern*. En folder med samlat utbud av Folkteatern Gävleborgs produktioner och arrangemang av de lokala Riksteaterföreningarna. Där finns även information om andra scenkonstarrangemang av kommuner och fria grupper i länet.

Ett flertal utbildningstillfällen har arrangerats för de lokala Riksteaterföreningarna.

Regional enskild arkivverksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området regional enskild arkivverksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Arkiv Gävleborg

Att ta emot, samla in och ordna arkiv från hela enskilda sektorn har haft hög prioritet. Arkiv Gävleborg har genomfört en hämtningsrunda hos medlemsorganisationer i länet, en insats som görs med några års mellanrum för att överbrygga geografiska avstånd eftersom arkivet med säte i Gävle ligger i länets ytterkant.

För att uppmuntra föreningar och företag att fortsätta bevara arkiv har vi hållit arkivkurser för medlemmar och andra intresserade. Arkiv Gävleborg har erbjudit kurser vid fem tillfällen på tre olika orter, också det ett led i att vara tillgängliga i hela länet. I arkivkurserna lyfte Arkiv Gävleborg också frågan om digitalt födda dokument, medvetenheten om att de är en del av arkivbildningen är ofta låg.

Arkivet behöver kunna erbjuda medlemmarna tryggt långtidsbevarande av digitala handlingar, som ett led i det arbetet har arkivet drivit ett projekt kring E-arkiv i samarbete med Arkiv Sörmland och Folk Rörelsearkivet i Uppsala. I projektet har man testat en E-arkivlösning och byggt upp personalens kunskap om E-arkiv.

Arbetet med att uppmuntra användning av arkiven har fortsatt. Arkivpedagogik med unga som målgrupp har haft högst prioritet. Arkivet har tagit emot ett stort antal elever från länets skolor. Studiebesöken har utformats i samarbete med skolorna och omfattat elever från högstadium, gymnasium och vuxenundervisning som SFI, Komvux och folkhögskolor. Vid besöken har eleverna fått möta originalkällor. Frågor som källkritik, folkrörelsernas historia och demokratins framväxt har lyfts fram. Arkivet på sin hemsida dokument för nedladdning för skolor som inte vill eller kan besöka oss, den har under årets kompletterats med historiska dokument som belyser diskussionen kring rösträtten. Dessutom har Arkiv Gävleborg lämnat material till ett par riksomfattande projekt om *Demokratin 100 år*.

Arkivet har genomfört två mer krävande publika arrangemang. 8 mars 2018 släpptes på nätet Sveriges Kvinnobiografiska Lexikon. Arkivet har bidragit med ett par artiklar dit och valde därför att uppmärksamma släppet och dagen med ett öppet hus med utställning, arkivvisningar och föreläsning om kvinnohistoria. Arkivens dag

arrangerades i Hofors i samarbete med Hofors hembygdsförening, en av arkivets medlemmar.

Arkivet har en väl utbyggd forskarservice med generösa öppettider. Till Arkiv Gävleborg hittar allt från släktforskare och tidningsläsare till föreningsaktiva, högskolestudenter och professionella kulturutövare. Forskarservicen omfattar också e-post- och telefonförfrågningar.

Samarbetet med andra kulturaktörer i Gävleborg har fortsatt, som exempel kan nämnas föreläsningar på Torsåkers bibliotek och Hälsinglands museum liksom samarbete mellan museerna och arkivet i en gemensam arkivgrupp.

Arkivet fyllde under året 40 år. Det uppmärksammade Arkiv Gävleborg med att stå som värd för Folkrörelsernas Arkivförbunds och Näringslivsarkivens förenings höstkonferens som Arkiv Gävleborg förlade till Läns museet Gävleborg. Arkiv Gävleborg gjorde dessutom ett specialnummer av medlemstidningen *ArkivXet* om arkivets historia.

Filmkulturell verksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området filmkulturell verksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Kulturutveckling Region Gävleborg

Konferensen StoryTech '18

Konferensen *StoryTech* genomfördes för tredje året och årets tema var *Let's play!*. En stor publik fick lyssna på hur ny teknik, som VR och AR, kan förmera pedagogik och berättande. Konferensen *StoryTech* är en plats där teknik och berättande möts. Konferensen skapar möten mellan olika tekniker och undersöker hur de appliceras och gestaltar olika berättelser. Bland årets föreläsare fanns bland andra Jasmine Isdrake, Peter Parnes och Lise Saxtrup. Konferensen arrangerades i samarbete med Högskolan i Gävle.

Projektet StoryTech Arena

Under 2018 genomfördes projektet *StoryTech Arena* med utvecklingsstöd från Kulturrådet och i samarbete med Högskolan i Gävle. Projektet har startat upp och drivit ett VR-labb på Högskolan i Gävle, och förutom labbverksamhet har Kulturutveckling arrangerat föreläsningar, workshops och kurser för att sprida kunskap och bilda nya nätverk inom VR-området. Kulturutveckling deltar också i projekt där VR bidrar till att lyfta befintliga berättelser. Ett axplock ur projektårets verksamhet infattar bland mycket annat två dagläger för barn i VR-programmering, dagskonferens med tema VR i Vården, workshop och produktion av det pedagogiska hjälpmedlet *Folkmusik 360* och workshop med konstnären Alex Pearson kring projektet *Future Aleppo*.

Virtuellt VärldsVR

Arbetet med världsarvet Hälsingegårdarna och VR (Virtual reality) fortsatte under året. Projektet syftar till att minska geografiska avstånd och hitta nya vägar för gestaltande och berättande med rörlig bild, och har flitigt visats runt om i Sverige. Under året har upplevelsen lanserats på länets bibliotek och presenterats på Folk och kultur i Eskilstuna samt under politikerveckan i Almedalen. Dessutom har ett VR-rum, designat för visning av VR-upplevelser i allmänhet och för Världsarvet Hälsingegårdarna i synnerhet invigts på Läns museet Gävleborg.

Vad är min röst värd?

Som en del av Folkteatern Gävleborgs satsning *Drömmar och demokrati* har Kulturutveckling Region Gävleborg under året tillsammans med Forum för levande historia och Folkteatern Gävleborg genomfört ett filmprojekt riktat till länets gymnasieskolor. Projektet kallas *Vad är min röst värd?* och syftade till att uppmuntra förstagångsväljare att i rörlig bild uttrycka sina tankar kring demokrati och rösträtt. Pedagoger har funnits bokningsbara och har hjälpt eleverna att göra sina filmer. Sammanlagt deltog fem kommuner i projektet och filmerna har visats både för en allmänhet och för politiker efter genomförandet.

Pearl of Africa – Visningar och panelsamtal

Filmen *Pearl of Africa* behandlar en transsexuell kvinnas liv och förutsättningar i Uganda i Afrika. Under första halvan av 2018 har Kulturutveckling erbjudit länets skolor att visa filmen och efteråt ha ett panelsamtal med representanter från Studieförbundet Vuxenskolan, RFSL och föreningen Find Hope. Tanken är att berätta och informera om transpersoners situation i Sverige och världen.

Slöjdbio

Satsningen på slöjdbio sker i samarbete med hemslöjdsverksamheten inom Kulturutveckling Region Gävleborg. Efter eget koncept arrangeras filmvisning, slöjdcafé och en rad sidoaktiviteter på olika teman runt om i Gävleborg. Under 2018 ordnades två visningar och nätverksträffar; *Hoggeren* visades på våren och *McQueen* på hösten, båda i samarbete med lokala aktörer i Bergsjö respektive Ockelbo.

Streamad film på bibliotek

Under 2018 har filmverksamheten tillsammans med biblioteksverksamheten upphandlat en streamingtjänst för länets bibliotek. Tjänsten lanserades i slutet av året i samband med genomförandet av en fortbildningsdag för bibliotekarier där bl.a. filmanalys, filmrättigheter och arrangemang av filmvisningar på bibliotek stod på dagordningen.

Talangutveckling

Kulturutveckling Region Gävleborg ser behovet av att lyfta unga kvinnors filmskapande och har därför under året genomfört ett växthusprogram riktat mot gruppen. Satsningen *Filmvågen* genomfördes under året och innebar förutom mentorstyrda träffar även möjligheten till att finansiera sin egen filmproduktion.

GävleDala Skrivarderby startade i slutet av året och verksamheten kommer att fortgå under hela 2019. GävleDala Skrivarderby är ett talangutvecklingsprogram för manusförfattare inom film sker i samarbete mellan Region Gävleborg och Region Dalarna.

Den regionala filmfestivalen *Exit Filmfestival* och den regionala och nationella filmtävlingen *Noomaraton* arrangerades i september med ett brett deltagande av filmskapare i regionen. De filmare som prisades i *Exit Filmfestival* deltog sedan i den

nationella tävlingen Novemberfestivalen i Trollhättan, och inom *Noomarathon* arrangerades en riksfestival i Stockholm.

Konferens om medie-och informationskunnighet (MIK)

I januari anordnades den årligen återkommande MIK-konferensen för att stärka kompetensen inom medie- och informationskunnighet. Målgruppen för konferensen är pedagoger, bibliotekspersonal, kulturtjänstepersoner och politiker. Årets upplaga av konferenser arrangerades i samarbete med Sandviken kommun och lockade ca hundra deltagare. Bland föreläsarna fanns den digitala strategen Brit Stakston och filmpedagogen Fredrik Holmberg. MIK-konferensen är ett nära samarbete mellan film- och biblioteksverksamheten inom Kulturutveckling Region Gävleborg.

Tillgänglighet

Kulturutveckling arrangerade en prova-på-visning för den tekniska lösningen Tillgänglig bio. Filmen *Sameblod* visades i samband med en demovisning av de hjälpmedel som finns för tillgängliggörande av filmvisning på bio. Arrangemanget blev mycket uppskattat och genomfördes i samverkan med föreningen Synskadades riksförbund i Gävleborg.

Hemslöjdsfrämjande verksamhet

Beskriv kortfattat den verksamhet som genomförts under året inom området hemslöjdsfrämjande verksamhet.

Beskrivningen ska enbart avse verksamheter som tilldelats statliga bidrag

Kulturutveckling Region Gävleborg

Barn och unga

Slöjdhandledarutbildning

I samarbete med Västerbergs folkhögskola genomfördes en femdagars lång grundutbildning för slöjdhandledare, uppdelad på två tillfällen. Del två genomfördes i januari 2019. De som deltog i kursen var slöjdare, elever på Västerbergs trä och smidesutbildning, slöjdlärare, färdiga eller under utbildning och några personer som arbetar med slöjd och barn i privata verksamheter. Kursen fick väldigt bra omdöme i utvärderingen och ett fortsatt samarbete med en ny utbildningsomgång är planerad.

Slöjdverksamhet för barn och unga

Flera av länets hemslöjdsföreningar arrangerar dagläger för barn under skollov. En av föreningarna har även inlett samarbeten med bibliotek, dit barn får komma vissa eftermiddagar och prova på att slöjda. I anslutning till att utställningen Från rot till barr visades i Gävle, anordnades slöjdaktiviteter anpassade för barn.

Kulturutveckling Region Gävleborg bidrar till barnverksamheten förutom med utbildning av handledare, genom en depå av verktyg och redskap, som lånas ut gratis till de som arbetar med barn och unga. I viss mån kan hemslöjdsverksamheten även bidra med material.

Nätverksträffar

Gränslöst smide

Tillsammans med hemslöjdskollegorna från Dalarna och Uppsala har ett nätverk för smeder initierats. Det upprätthålls genom utskick och nätverksträffar med föreläsningar, studiebesök och ibland även praktiskt arbete. Ambitionen med träffarna är att vara inspirerande, fortbildande och inte minst, en mötesplats med utrymme att lära känna varandra och ta del av varandras verksamheter och erfarenheter. Under året har nätverket sammanstrålat i Smedjebacken i Dalarna och i Järbo/Hälltjärn i Gävleborgs län.

Utställningen *7 kg järn* är ett annat spår i det länsövergripande samarbetet. Alla smeder i nätverket bjöds in att lämna skisser på vad de skulle vilja göra av 7 kg järn. 9 smeder valdes ut av en jury och de tillverkade var sitt föremål som sedan

sammanställdes i en vandringsutställning. Den hade vernissage på Upplandsmuseet i november.

Dräktråd

I samverkan med hembygdskonsulenterna arrangeras dräktrådsmöten för dräktintresserade i länet. Råden, ett för Gästrikland och ett för Hälsingland, består både av yrkesverksamma dräkttillverkare och de som arbetar ideellt med lokala dräkter. Medlemmar i dräktrådet har varit delaktiga vid granskningen av vissa texter i boken *Dräkternas Hälsingland*, som släpptes i maj. Dräktråden har under året, tillsammans men allmänheten, bjudits in till föreläsningar, ett seminarium och till boksläppet.

Kulturarv

Stickstämma

Som en del i kulturarvsåret i länet *Nyckeln till framtiden*, arrangerades en Stickstämma *Bland rosor, nejlikor och hjärtan* på Bollnäs folkhögskola. Länet har en spännande sticktradition i form av mönsterstickade tröjor till folkdräkter, som lyftes fram under stämmans fem dagar. I programmet ingick studiebesök, föreläsningar och praktiska övningar i form av workshops och kortkurser. Studiebesöken var förlagda till Hälsinglands Museum, hembygdsgårdarna i Delsbo och Alfta samt Edsbyns museum. Föreläsningar med anknytning till hälsingestickning och virkning ingick också, varav en föreläsning var öppen för allmänheten. Även marknaden som arrangerades var öppen för allmänheten, liksom kvällsprogrammet i Bollnäs kyrka. Församlingsherde Daniel Andrén höll en föreläsning om textiler i bibeln och duon LISAS spelade. Stickstämman och marknaden genomfördes i samarbete med Gästrike- Hälsinge hembygdsförbund.

Folkdräkten som identitetsmarkör

Anna Lindkvist Adolfsson engagerades under Delsbostämman för att föreläsa utifrån sin masteruppsats om Folkdräkten som identitetsmarkör. Hon medverkade också i ett panelsamtal om Folkkultur och tradition i samtiden, en angelägen fråga att lyfta i ett traditionsfyllt sammanhang.

Mötesplatser

Slöjdbio

I samarbete med en av filmkonsulenterna har *Slöjdbio* arrangerats på två platser i länet. Aktiviteten skapar en spännande mötesplats där slöjd- och filmintresserade både får möta slöjdare och konstnärer, ta del av en god film och om de vill, slöjda själva. Slöjdare och konstnärer från länet har engagerats för olika programpunkter i anslutning till arrangemanget och även lokala föreningar och företag har bjudits in att medverka.

Ull och miljö

På riksplanet pågår en satsning på ull där Fåravelsförbundet, Nämnden för hemslöjdsfrågor och textila hemslöjdskonsulenter är engagerade. Konsulenterna har

tillsammans tagit fram en vandringsutställning om ull, *Ull för livet*. På länsplanet producerade hemslöjdsverksamheten en ullutställning *Ett år från ett får*, där det åskådliggjordes vad man kan tillverka av ullen som ett får producerar under ett år. I texterna lyftes miljöaspekten fram och en dag med fördjupad information, arrangerades. För att visa på ullens möjligheter, bjöds slöjdare från länet in att medverka med egna produkter i olika tekniker och ullkvalitéer. Utställningen visades på Silvanum i Gävle och därefter på biblioteket i Ljusdal. I väntan på vandringsutställningen *Ull för livet*, som kommer att visas i länet under 2019, var det ett sätt att dra nytta av all den publicitet som var väntad, utifrån rikssatsningarna.

Från Rot till barr

Hemslöjden i Kronoberg har producerat en vandringsutställning om granens möjligheter, främst som slöjdmaterial. Den visades på Silvanum i Gävle i slutet av året och i anslutning till den, arrangerades workshops med anknytning till gran. Elever på Västerbergs folkhögskola som deltagit i handledarutbildningen, fick hålla i aktiviteterna.

Stöd till professionella slöjdare

Genom nätverken har slöjdare inom smides- och dräktområdet erbjudits träffar för att fördjupa sina kunskaper och få inspiration inom respektive område. Fem slöjdare fick i uppdrag att, mot ersättning, ta fram skisser till ett handledarpris inom sjukvården. Den slöjdares verk som sedan valdes ut fick uppdrag att producera sitt föremål i fem exemplar. Professionella slöjdare har också engagerats för föreläsningar, workshops och kurser i samband med *Slöjdbio*, *Stickstämman* och utställningarna. Verktyg och redskap har också lånats ut till dem som arbetat främst med barnverksamhet, men även där allmänheten är målgrupp för aktiviteten.

Samarbeten

De flesta av de redovisade aktiviteterna har genomförts i samarbete med kollegor inom Kulturutveckling Region Gävleborg, hemslöjdsföreningar, slöjdare, studieförbund eller andra aktörer. Slöjdbio genomförs i samarbete med den filmfrämjande verksamheten, lokala föreningar och företag. Delar av stickstämman genomfördes i samarbete med en av musikproducenterna, verksamhetsutvecklaren för Världsarv och Kultur, Bollnäs- Voxnadalens hemslöjdsförening, Studieförbundet Vuxenskolan och Svenska Kyrkan. På *Delsbostämman* samarbetade slöjdverksamheten med Bilda och en av musikproducenterna vid panelsamtalet och Hälsinglands museum vid föreläsningen. De lokala hemslöjdsföreningarna bjöds in att medverka vid de två utställningarna som hemslöjdsverksamheten visat under året.

I samarbete med Ljusdalsbygdens museum, konstverksamheten och Studieförbundet Vuxenskolan genomfördes en seminariedag om Kerstin Ekengrens konstnärskap. Efter konstnärens död skänktes verk, skisser och arbetsmaterial till Ljusdalsbygdens museum. Ambitionen var att göra en minnesutställning men eftersom museet var stängt för flytt, var seminariet ett alternativt sätt att uppmärksamma konstnärens omfattande produktion.

Förutom det länsöverskridande smidesprojektet så ingår hemslöjdverksamheten i Tvärsgruppen, som består av kollegor i Dalarna, Uppsala, Västmanland, Örebro och Värmlands län. Gruppen har varit vilande under några år, men nu har samarbetet tagits upp och en diskussion om ett gemensamt projekt har påbörjats.

Hemslöjdsverksamhetens svaghet när det gäller samarbeten med länets kommuner är att de oftast saknar personal, som har uttalat uppdrag att arbeta med hemslöjd.